

ЖШС «Малика» мектепке дейінгі шағын орталығының педагогикалық кеңесі
отырысының хаттамасы №4

16.02.2024 жыл

Шымкент қаласы

Төрайымы - А.Д.Сеитжан.

Хатшысы - Г.Атакузыева

Қатысқандар – 10

Күн тәртібі

Педагогикалық кеңестің күн тәртібі.

1. «Баланың шығармашылық қабілетін және өз бетінше шығармашылық ізденісін дамыту» (өз тәжірибелерімен бөлісу).
2. «Тәрбиеленушілердің шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін қалай дамытамын» (шығармашылық есеп).
3. Шебер сынып: «Сурет салу техникасы».

Күн тәртібіндегі бірінші мәселе бойынша орталық әдіскері А.Сеитжан тәрбиеленушілердің жеке тұлғасын жан-жақты дамыту бағыты бойынша шығармашылық дағды мен зерттеу іс-әрекетіне тоқталып өтті. Шығармашылық бейнелеу іс-әрекеті күн сайын балалардың қызығушылықтарын ескере отырып, ұйымдастырылады, мұнда бірнеше іс-әрекет түрі қатар жүруі мүмкін немесе көпшілігінің қалауы бойынша барлығы бір іс-әрекет түрімен айналысуына мүмкіндік беретіндігін атап көрсетті.

«Қарлығаш» мектепалды тобының тәрбиешісі Г.Атакузыева «Баланың шығармашылық қабілетін және өз бетінше шығармашылық ізденісін дамыту» тақырыбында өзінің шығармашылық есебімен бөлісті,

Балалардың шығармашылық қиялы мен қабілетін дамыту, олардың практикалық дағдыларын иемденуі сәбилік кезеңнен басталады. Балалар тілді меңгере отырып, заттарды, олардың қасиеттері, белгілері туралы білімді игере бастайды. Мектепке дейінгі балаларға арналған көркем шығармалар баланы шынайы болмысты нақты әрекетімен таныстыра отырып, оны көркемдеп, баяндап, баланың сөздік қорын молайтып, тілін байытады, көркем өнерге қызығушылығын арттырып, шығармашылық қабілеттерінің ашылуына мүмкіндік береді. Мектеп жасына дейінгі балалар сурет өнерімен жалпы топтың ұйымдастырылған іс-әрекетінен тыста, ойынға бөлінген уақыт мезгілінде де шұғылдануға болады. Бұл ынтаны игеріп, сурет салу дағдыларын қолдануда баланың шығармашылығын қолдап отыруға мүмкіндік жасау қажет. Жалпы келгенде, бейнелеу өнерін стандарт бойынша үш топқа бөлемін.

Әдіс-тәсілдер.

Осы бойынша ұйымдастырылған іс-әрекетінде тәрбиеленушілердің дарындылығын дамытуда әртүрлі әдіс-тәсілдерді пайдаланамын.

Құммен сурет салу;

Бір басылым;

Бастырма;

Нүктелі арқылы сурет салу;

Әртүрлі заттарды пайдалану арқылы далаппен сурет салу;

Сия тамшысымен саусақпен сурет салу.

«Жіп» графикасы тіс пастасы

Бейнелеу әрекеті үрдісінде балалар бірқатар іскерліктер мен дағдыларды меңгеріп, заттар мен қоршаған әлем құбылысын талдауға үйренеді. Бейнелеу іс-әрекеті барысында тәрбиенің сенсорлық ақыл-ой, эстетикалық, адамгершілік алуан түрлі жақтары жүзеге асырылады. Бала ақыл-ой операцияларының негізінде өз жұмысының нәтижесін ойша елестетіп алып, содан кейін әрекет ете бастайды. Олар іс-әрекетке кірісер алдында өздерінің қалыптасқан түсініктерінің негізінде ақыл-ойдың алға қойған міндеттерін шешу үшін оны жүзеге асырудың әдістерін іздестіреді. Бала бойындағы шығармашылық қабілетті дамытуда оған педагогикалық басшылық қажет. Көзге көрсете отырып, оның қалай салатынын және оңайдан қиынға, қарапайым түрден күрделіге ауысу жолын қарастырып отырамын.

Сурет салу кезінде бала әртүрлі сезімде болады: қуанады, ойынан шықпай қалса ренжиді және т.б. кейбірі табысқа қол жеткізуге талпынады, кейбірінің қызығушылығы басым болады. Осы кезде тәрбиешінің сезімталдықпен қарап көмек көрсетуі қажет. Сурет салған кезде бала үйренеді, қоршаған орта туралы түсінігі тереңдеп нығая түседі. Баланың психикалық дамуында бұның маңызы зор. Яғни, бір затты бейнелей отырып бала оның сюжетін жасайды, ол туралы өз сезімін көрсетеді.

Бұл жерде Аристотельдің мына сөзін есте ұстау қажет.

«Сурет салу баланың жан-жақты дамуына жағдай жасайды».

Мектепке дейінгі жастағы бала шығармашылығы дегеніміз – сурет, жапсыру жұмысы, ойын, би, бейнелеу қимылдары, дауыс ырғағын салу болып есептеледі. Осы өнер түрлерінде баланың өз белсенділігін дамытуға аса назар аудару керек. Бала шығармашылығын дамыту үшін оларға дағдыны қалыптастыру қажет. Яғни сурет салу сабақтарында мектепке дейінгі жастағы балалар көркем материалды ұқыпты пайдалануға үйренеді. Еңбек қызметінің мәдени дағдыларын қалыптастырады.

Мысалы, болашақ суретті жоспарлау, жұмысты жасау барысында өзінің іс-әрекеттерін бақылап отыру. Сапалы жұмыс жасау талабы балалардың алға қойған мақсаттарға жете алатындығын, яғни табандылығын, қандай да бір қиындықтарға төтеп бере алатын ерік-күшін көрсете алады.

Ал ұжымдық сурет салу кезінде балалар өзара тіл табысу тәсілдерін үйренеді. Сурет салу барысында олар өз бетімен екі-үш бояудың ішінен бір түсті құрастырып шығара алады. Тәрбиеші балалардың эмоционалдық күйін қалыптастырып, өз жұмысында бейнені өз бетімен жеткізу тілегін оятады.

Мысалы, қыс мезгілінің көрінісінің суретін салар алдында алдымен қыс мезгілі туралы суретке қарап әңгімелеп береді және қыс мезгілі туралы тақпақ немесе өлең айтып беруге де болады. 2-3 жастағы балалардың суреттерінде де алдын-ала ойластырылған бейне суреттер шығып жатады. Еріксіз шыққан форма-сызықтар және әртүрлі жасаған пішіндері де бір заттың бейнесін келтіріп тұрады (үйшік, ұшақ, доп, т.б.). Егер де бейнелік қызмет жаңа немесе дәстүрлі емес жағдайларда өтсе, балалардың қызығушылығы арта түседі.

Бірінші кезең – пайда болу, даму, ойына алған затты бейнелеуге ұмтылу кезеңі. Бала жас болған сайын оның орындаушылық ықыласы тұрақсыз болады. Үш жастағы балалардың тек 30-40 пайызы ғана ойына алғандарын алмастырып алады, айтқан затынан басқасын бейнелеп кетеді. Қолына қарындаш алған соң

жасай алмайтынын біліп бас тартады. Бала есейген сайын оның мінезі тұрақталып, тәжірибесі молайып дағдылана түседі.

Екінші кезең – бейнелеу процесінің пайда болуы. Тапсырманың тақырыбын бергеннен соң баланың бейнелеу бағытын өзі табуына ықпал жасау керек. Бұл кезеңде бала өз қабілетін өзі басқаруға, жұмыс құралдарын (қылқалам, қарындаш, түрлі-түсті бояулар) пайдалана білуге ұмтылады.

Үшінші кезең – алдыңғы екі кезеңмен тығыз байланысты, яғни жалғастыру және аяқтай білу. Бала жұмысын талдау, қарау, оған өздерін қатыстыра отырып баға беру, олардың бойында сенімділікті, белсенділікті дамыту. Мінекей осы үш кезең арқылы балалардың шығармашылық қабілетін дамыта отыру керек. Сурет салу барысында балалардың ой-өрісін жетілдіре аламыз, яғни дидактикалық ойындар арқылы да дамытуға болады. Балалардың танымын, зейінін және бейнелеу өнерінің мәнерлеу құралдарын жеңіл меңгеріп, көркемдік талғамын арттыру. Кіші топтарда түсті заттың белгісі ретінде қарай отырып, қандай түспен ненің суретін салуға болатынын айтқызса, жоғарғы топтарда, мысалы: «Жасыл түсті бояумен ненің суретін салуға болар еді?» деген ойын тапсырмалар беріледі. Бала тікелей суретін салып көрсетеді. Іс-әрекетке бағыттауға арналған көрнекілік жолақша орнына кез келген түстерді көре алатындай заттар: түрлі-түсті сақиналар, таяқшалар, қарындаштар, орамалдар, жалаушалар, т.б. қолдануға болады. Осы әрекетке байланысты жоғарғы топтың балаларына бос уақыттарында өзі жақсы көретін ойыншықтарының немесе өз жақсы көретін топтағы балалардың суретін салуды ұсына отырып, түсті баланың психикалық көңіл-күйіне байланысты қалай қабылдайтынын анықтау керек. «Кім тез жинайды?» ойынын ұйымдастыру барысында балалардың сурет арқылы қабылдауын, заттың түр-түсін, пішінін, көлемін бейнелеудегі шеберліктерін жетілдіру үшін дербес әрекет етуге дағдыландыру қажет.

Бұл ойында бейнелеудің әсерлі құралдарының бірі – түстерін ажырата білуге үйрету. Яғни, мысалға, көкөністер мен жемістердің суретін салуда сопақша, дөңгелек пішіндерді көз мөлшерімен беруге болады. Осы сияқты тағы да сурет салуға байланысты әртүрлі дидактикалық ойындарды ойнату арқылы балалардың шығармашылық қабілетін дамытуға болады. Сонымен сурет салу сабағы – арнайы бейнелік таным-түсінік. Бейнелеу өнері әртүрлі қиял-ғажайып сезімдерге де бөлейді.

Күн тәртібіндегі екінші мәселе бойынша «Балдырған» ересек тобының тәрбиешісі З.Нарходжаева «Тәрбиеленушілердің шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін қалай дамытамын» тақырыбында шығармашылық есебін берді.

Балалардың бойындағы шығармашылық қабілеттерін дамыту жолдары. Абай атамyzдың «Әннің де естісі бар, есері бар» дегендей, музыка – адамның жан серігі, қуанғанда бой сергітіп жігер қосар жайсаң жанр. Музыканың адам өміріндегі мәні ерекше. Музыкаға деген сүйіспеншілік, баланың музыкаға жетік болу қабілеттері туа бітпейді, ол өсу, даму процесінде қалыптасады. Музыка адамды шаттыққа бөлеп мұң зарын сейілткен. Музыканың әсер ықпалының күштілігі соншалық, ол адамдардың мінез - құлқымен салт-дәстүрінде өзгерте алады.

Сөзіміз дәлелді болу үшін қытайлық тарих танушы, музыка зерттеушісі Сыма Цяньның мына пікірін еске алайық: «Дүниеге келген адам өміршең рухты, жүрек пен сананы еншілеп туады. Ал қайғы мен шаттық, ашу мен қуаныш болса туа бітетін қасиеттер емес, мұның бәрі де сыртқы әсерге деген адам

сезімінің өзгеруі ғана, адам бойындағы сезімді қалыптастыратын да сол сыртқы әсерлер».

Жас балғындар алғашқы сабақтан бастап ұлттық өнердің сан-сапалы түрлерімен танысады. Музыка пәнінің басақа пәндерге қарағанда көптеген ерекшеліктері бар. Мұнда негізінен баланың қабілеті, бейімділігі баса назарда болуы керек. Дегенмен де оқушыларды бейімдеу, қабілетін дамыту, музыкаға деген қызығушылығын арттыру, жақсы ұйымдастырылған сабаққа байланысты. Сондықтан оқушылардың пәнге қызығушылығын арттыру мақсатында сабақта тақырыпқа байланысты, музыка түрлерінің шығу тарихы, музыка түрлері дамыған елдерде, музыка әр саласындағы белгілі композиторлар өмірімен Қазақстандағы әлем елдеріндегі композиторлармен музыка жұлдыздары тағы басқа, музыка туралы толық мәліметтер беріп отыру. «Туғанда дүние есігін ашады өлең» - деп Абай атамыз жырлағандай шыр етіп дүние есігін ашқан нәрестеге өмірінің алғашқы күндерінен бастап - ақ музыка әсер етеді. Ең алғашқы анасының әлдиі, бесікке таянып айтқан ананың бесік жыры бөбектің жанын тынышталдырып тәтті ұйқыға кетуіне әсер етеді.

Балалардың бойындағы шығармашылық қабілеттерін дамыту жолдары.

Абай атамыздың «Әннің де естісі бар,есері бар» дегендей, музыка – адамның жан серігі, қуанғанда бой сергітіп жігер қосар жайсаң жанр. Музыканың адам өміріндегі мәні ерекше. Музыкаға деген сүйіспеншілік, баланың музыкаға жетік болу қабілеттері туа бітпейді, ол өсу, даму процесінде қалыптасады.

Музыка адамды шаттыққа бөлеп мұң зарын сейілткен. Музыканың әсер ықпалының күштілігі соншалық, ол адамдардың мінез - құлқымен салт-дәстүрінде өзгерте алады. Сөзіміз дәлелді болу үшін қытайлық тарих танушы, музыка зерттеушісі Сыма Цяньның мына пікірін еске алайық: «Дүниеге келген адам өміршен рухты, жүрек пен сананы еншілеп туады. Ал қайғы мен шаттық, ашу мен қуаныш болса туа бітетін қасиеттер емес, мұның бәрі де сыртқы әсерге деген адам сезімінің өзгеруі ғана, адам бойындағы сезімді қалыптастыратын да сол сыртқы әсерлер». Жас балғындар алғашқы сабақтан бастап ұлттық өнердің сан-сапалы түрлерімен танысады. Музыка пәнінің басқа пәндерге қарағанда көптеген ерекшеліктері бар.

Мұнда негізінен баланың қабілеті, бейімділігі баса назарда болуы керек. Дегенмен де балаларды бейімдеу, қабілетін дамыту, музыкаға деген қызығушылығын арттыру, жақсы ұйымдастырылған іс-әрекетке байланысты. Сондықтан балалардың музыкаға қызығушылығын арттыру барысында музыка түрлерінің шығу тарихы, музыка түрлері дамыған елдерде, музыка әр саласындағы белгілі композиторлар өмірімен Қазақстандағы әлем елдеріндегі композиторлармен музыка жұлдыздары тағы басқа, музыка туралы толық мәліметтер беріп отыру қажет.

«Туғанда дүние есігін ашады өлең» - деп Абай атамыз жырлағандай шыр етіп дүние есігін ашқан нәрестеге өмірінің алғашқы күндерінен бастап - ақ музыка әсер етеді.

Ең алғашқы анасының әлдиі, бесікке таянып айтқан ананың бесік жыры бөбектің жанын тынышталдырып тәтті ұйқыға кетуіне әсер етеді.

Нәрестенің дүниеге келуімен байланысты ырымдар «Шілдехана», «Бесікке салу», «Қырқынан шығару» т.б. бәрі де әнсіз, өлеңсіз, жырсыз өтпеген. Бала өмір бойы ән ырғағына бөленіп жүреді. Міне, осындай сыртқы ортаның әсерінен бала бойында әдемілікке, әсемдікке деген сезім күй қалыптасып, эмоциялық әсер нәрестені ерте

бастан музыкаға баулуға, эстетикалық тәрбиенің белсенді көмекшісі етуге мүмкіндік туғызады.

Ана әлдиін бойына сіңіріп өскен сәби тәй-тәй қадам басқаннан - ақ балабақша есігін ашады. Сол балаға музыкалық эстетикалық тәрбие бере отырып, жан-жақты жеке тұлғаны дамытудың алғашқы баспалдағы балабақшада жалғасады.

Балалардың қабілеттері екі түрлі әрекетте дамиды.

- Біріншіден, кез-келген оқу әрекетінде адамзат баласының осы кезге дейінгі жинақталған тәжірибесін меңгерсе екіншіден, кез келген бала шығармашылық орындау арқылы өзінің мүмкіндіктерін дамытады. оқу әрекетінен шығармашылық әрекеттің айырмашылығы - ол баланың өзін - өзі қалыптасуына өз идеясын жүзеге асыруына бағытталған жаңа әдіс-тәсілдерді іздейді. Проблеманы өзінше, жаңаша шешуге талпыныс жасайды. Біздің ойымызша, мектеп жасына дейінгі балалардың кез-келгені шығармашылық тапсырмаларды шешуді табыспен меңгере алады. Тек ол жұмысқа дұрыс басшылық, шебер ұйымдастырушылық қажет. Осыған орай, ғалымдар жүргізген тәжірибе барысында, білім мазмұнында баланың шығармашылық қабілеттерінің дамуы басты нысана болып алынуымен байланысты, бағдарламалық мазмұннан басқа өздігінен бақылау жүргізу, қарапайым тәжірибе, эксперимент жүргізу, мәтінмен, сызбамен, суретпен жұмыс істеу, жекеден жалпыны шығару, жалпыны жекелей шығару т.б. сияқты баланы іскерлікке дербестікке баулитын, ойына түрткі болып, шығармашылыққа жетелейтін, өздігінен ізденіске салатын, айналадағы дүниемен қарым - қатынасқа түсіретін, «жаңалық ашып», оның нәтижесінің «қызығына» бөлейтін әдіс - тәсілдер мен мазмұндық ойындар, ызықты тапсырмалар тұрақты жүргізіліп отыруы біз көтеріп отырған мәселені нәтижелі ететіні

Музыка пәнінде жаңа әдістерді пайдалану арқылы ұйымдастырылған іс-әрекетті жаңаша ұйымдастыру, балалардың құзыреттілігін қалыптастыру, ақпараттық технологиялар мен инновациялық оқыту әдістері арқылы балаларды ізгілікке, елжандылыққа, саналыққа, адамгершілікке, имандылыққа, еңбексүйгіштікке тәрбиелейді.

Жаңа әдістерді баланың білім деңгейіне және жас ерекшелігіне қарай оқу үрдісінде пайдалану негізгі міндет болып табылады.

Осы бағытарда жаңа технологияларды пайдалану, оқу процесінің жаңаша түрде ұйымдастыру қажет.

Жас ұрпаққа эстетикалық тәрбие беріп, олардың бойына туған өлкесіне, халқына деген адамгершілік пен сүйіспеншілік сезімдерін сіңіруде ұлттық музыка мәдениетінің алатын орны ерекше екендігі белгілі. Халқымыздың осы мақсатын қайта жандандыру мақсатында балаларды қабілетіне қарай, - жыраулық өнерге, терме айтуға, шешендікке тапқырлыққа, айтыс өнеріне үйретуде музыканың алатын орны орасан зор. Музыка арқылы ойын технологиясын қолдана отырып, материалды тез меңгеруге, музыкалық шығармаларды қабылдауға, әуенді ести білуге үйретуге болады.

Музыка сабағында да ойынның маңызы зор. Сондай ойындардың бірі – «Ойлан, тап!» жұмбақ ойыны. Жұмбақ ойынды қолдану арқылы балалар аспаптар түрлерін, құрылысын ажырата отырып, тапқырлыққа, шапшаңдыққа үйрене алады. Музыкалық ойындар баланың музыкаға деген құлшынысын, қызығушылығын ғана арттырып қоймай, есте сақтау, ойлай білуге, ажырата, салыстыра алуына әсер етеді, бүгінгі таңда дидактика саласындағы негізгі мәселелердің бірі – білім берудегі

ойындар технологиясы болып отыр.

Музыка сабағында дәстүрлі емес, сайыс, ойын, кіріктірілген сабақ, саяхат, аралас сабақ түрлері өткізіледі. Ойын әдісі арқылы дидактикалық ойындарға баланың танымдық ынта-ықыласын күшейтіп, оқудың қиын процесін жеңілдету көзделеді.

Баланы музыка тыңдауға да, тыңдай отырып оны сапалы түрде қабылдауға баулу музыкалық тәрбие беру жұмысындағы міндеттердің бірі. Баланың жеке басын жан – жақты дамыту эстетикалық тәрбиенің адамгершілік, ақыл – ой, дене тәрбиелерімен өзара тығыз байланысы арқасында қамтамасыз етіледі.

Қорыта айтқанда, жақсы ән мен сазды музыка – жан азығы. Әсем ырғақты жан тербетер ән, музыка тыңдаған адамның жүрегі жай тауып ерекше сезімге, қуанышқа бөленеді.

Рухани қазынаның мөлдір бастау бұлағынан нәр ала білген бала адамгершілік пен асыл қасиеттерді бойына сіңіріп өседі.

«Әнге әуес, күйге құмар бала – жаны сұлу, өмірге ғашық болып өседі» М. Әуезов.

Күн тәртібіндегі үшінші мәселе бойынша орталық әдіскері А.Сеитжан «Сурет салу техникасы» бойынша тәрбиешілермен семинар-практикум түрінде шебер сынып өткізді.

Мақсаты: Бейнелеудегі мектепке дейінгі балалардың шығармашылық ойы мен қиялын дамытудағы, шығармашылық белсенділігін аттырудағы дәстүрлі емес тәсілдердің маңызын ашу. Орталықтағы үйірмелер жұмысының өзектілігін көрсету. Педагогтарды дәстүрлі емес бояудың сан алуандылығымен таныстыру. Әрбір күнгі жұмысымыз «Бала үшін, баламен бірге, баланың мүмкіндігіне сай» болуы қажет.

«Балалық шақ адам өміріндегі маңызды кезеңі, келешек өмірге дайындық емес, нақты, жарқыраған, ерекше, қайталанбайтын өмір. Балалық шағының өтілуінен, баланың балалық шағында қолынан жетелеген адамынан, қоршаған ортадан оның ойы мен жүрегіне не ұлатқаннан - бүгінгі бөбектеріміз қандай адам болатынын көруге болады». (В. А. Сухомлинский)

Шығармашылық тұлғаны қалыптастыру – қазіргі кезеңдегі педагогикалық теория мен тәжірибенің маңызды мәселелерінің бірі. Оны мектепке дейін дамыту тиімді.

А. Сухомлинский айтқандай: «Балалардың мүмкіндігі мен дарындылығының бастамалары саусақтарының ұшында. Бейнелеп айтқанда, саусақтарынан, шығармашылық ойын қоректендіретін өте жіңішке жылғалар сынды жіптер тарайды. Баланың қолында неғұрлым шеберлік көп болса, соғұрлым ол ақылды болады». Педагогтардың пайымдауы бойынша-барлық балалар дарынды. Сондықтан дарынын уақытында байқап, сезіп, тәжірибесінде, нақты өмірінде қолдануға мүмкіндік туғызу қажет. Ересектердің көмегімен көркемдік-шығармашылық қабілеттерін дамыта отырып, бала жаңа туындылар жасайды (сурет, жапсыру). Қайталанбайтын туындыларды ойластыру барысында ол әрқашан заттың жасалу тәсілдерімен тәжірибе жасайды.

Мектепке дейінгі жастағы бала өзінің эстетикалық дамуында қарапайым көрнекі-сезімдік әсерінен түпнұсқалық кейіптің жасалуына бейнелеу-мәнерлеу әдістері арқылы өтеді. Сондықтан оның шығармашылығының негізін қалау керек.

Неғұрлым бала жақсы көрсе, естісе, күйінсе, соғұрлым қиялдау әрекеттері маңызды және нәтижелі болады.

Мектепке дейінгі балалармен жұмыс барысында мен бейнелеу әрекеттерінің нәтижелеріне назар аудару қажет. Балалар келесі белгілер бойынша жақсы

нәтижелер көрсете алады:

- Штрихтау икемділігі, түрлі түсті қарындаштармен әр түрлі сызықтарды тартуы;
- Жіңішке және жуан қылқаламмен бояуды жаға білуі;
- Негізгі түстердің, бояудың реңктерін танып, оларды араластыра білуі;
- Үлгі мен дақты жұмыста қолдана білуі;

- Өз жұмыс орнын жинай білуі;

Сонымен қатар балалардың кейбір төмен қабілеттерін де байқауға болады:

- Сабақ барысында, жауап айтқан кезде өзіне деген сенімсіздік пен бөгеліп қалушылық;
- Өздігінен бейнелеу құралдарын таңдауда, суретті паракқа орналастыруда әрекетсіздік;
- Дәстүрлі емес бояу әрекеттерін қолдану кезіндегі жаңғалақтық;
- Бейнелеу құралдарымен тәжірибе жасау;
- Танымал сурет салу әдісінде педагогтың анық түсіндіруін күту;
- Қиялын, көркем шығармашылығын байқату;
- Суретке жеке көзқарасын жеткізу;

Қорытындылай келе, балаларға өзіне деген сенімділік, елестеу, дербестік жетпейтінін байқалады. Осы мәселелердің шешімін табу үшін әдістемелік әдебиеттерді тереңдете оқу қажет. Тәрбиеші балалардың шығармашылық даму ерекшеліктерін ескере отырып олардың өзгешілігін байқау, әдепті түрде баланың дербестігі мен ықыласын қолдауы қажетті дағдыларды меңгеруіне әрекет жасауы тиіс.

Әсіресе балалардың ой-өрісін дамытуға, өзгеше ойлауға, шығармашылық белсенділігін арттыруға көмектесетін дәстүрлі емес бейнелеу тәсілдері қызықтырады.

Психолог Ғалия Зейнуловнаның айтуынша «Сурет бала үшін өнер емес, ол тіл. Сөзбен айтып жеткізе алмағанын, сурет арқылы жеткізуге мүмкіндігі бар.

Бейнелеу барысында оңтайлының бәрі екінші орынға кетеді, тыйым мен шектеулер болмайды. Бұл уақытта бала мүлдем еркін.» Дәстүрлі емес бейнелеудің жолдары өзгеше құралдар мен материалдардың байланысуын көрсетеді. Әрине, бұл техникалардың құндылығы оның жан-жақты пайдалануында. Оның жасалу тәсілдері балаларға да, ересектерге де қызықты және қолайлы. Сондықтан да дәстүрлі емес әдістер балалар үшін тартымды, өйткені өзінің қиялын, ықыласын, ойын толық білдіруге үлкен мүмкіндіктер береді.

Семинар –практикум барысында қолданылған тәсілдер:

- Дәстүрлі емес бейнелеу техникалары.
- Жартылай құрғақ қылқаламмен түрту
- Суреттеу құралдары: реңктің ерекшелігі, түс

Қажетті заттар: қатты қылқалам, гуашь, кез келген түсті және пішінді қағаз, немесе жалбыраған немесе тікенді жануардың нұсқасы.

Бейненің жасалу тәсілі: бала гуашьқа қылқаламды малып, қағазға оны тігінен соғады. Жұмыс барысында қылқаламды суға малмайды. Осылайша түтел қағаз, пішін немесе сұлба толтырылады. Жалбыраған немесе тікенді бет тәрізді шығады.

Саусақтармен сурет салу:

Суреттеу құралдары : дақ, нүкте, қысқа сызық, түс.

Қажетті заттар: ыдыстағы гуашь, кез келген түсті қатты қағаз, кішірек қағаз беттері, сүрткіш.

Бейненің жасалу тәсілі: бала саусағын гуашқа малып, қағазға дақтар мен нүктелерді салады. Әр саусаққа түрлі түсті бояу жағылады. Жұмыс жасап болған соң саусақтарды сүрткіштермен сүртеді. Қолы оңай жуылады.

Алақанмен сурет салу:

Суреттеу құралдары : дақ, түс, қиял пішін.

Қажетті заттар: гуашь құйылған кең табақшалар, түрлі түсті қатты қағаз, үлкен қағаздар, сүрткіштер.

Бейненің жасалу тәсілі: бала гуашқа алақанын малады (толық алақанын) немесе қылқалам арқылы алақанын бояйды (5 жастан бастап), содан соң қағазға алақанын бастырады. Түрлі түске боялған оң және сол қолымен салады. Жұмыстан соң сүрткіштермен алақанын сүртеді, сосын алақандары оңай жуылады.

Қағазды домалату:

Суреттеу құралдары : фактура, көлем.

Қажетті заттар : қағаз майлықтар немесе екі жақты түсті қағаз, табақшаға құйылған ПВА желімі, қатты қағаз немесе түрлі түсті картон.

Бейненің жасалу тәсілі: бала қағазды қолымен жұмсақ болғанша умаждайды. Одан дөңгелек жасайды. Мөлшері кішкентай (жидек) немесе үлкен (бұлт, аққаланың денесі) болуы мүмкін. Содан соң қағаздан жасалған дөңгелек желімге малынып қатты қағазға жапсырылады.

Балауыз борлар+акварель:

Суреттеу құралдары : түс, сызық, дақ, фактура.

Қажетті заттар: балауыз борлар, қатты ақ қағаз, акварель, қылқаламдар.

Бейненің жасалу тәсілі: бала ақ қағазға балауыз борлармен сурет салады. Содан соң акварель бояуымен бір немесе бірнеше түспен суретті бояйды. Балауыз бордың ізі боялмайды.

Жапырақты таңбалау:

Суреттеу құралдары: фактура, түс.

Қажетті заттар: қағаз, гуашь, түрлі ағаштардың жапырақтары, (түсіп қалған), қылқалам.

Бейненің жасалу тәсілі: бала ағаштың жапырақтарын түрлі түстерге бояйды, сосын боялған жағымен қағазға таңбалайды. Келесіде басқа жапырақ алынады.

Жапырақтың түбін бейнелеп аяқтауға болады.

Түрлі техникаларды пайдалану барысында балалардың мүмкіндіктерін анықтауға болады. Олардың бояуларды қолдануда дәстүрлі емес техникаларды игеруге икемдері бар екендігіне көз жеткізуге болады.

Балалардың барлығы сурет салғанды ұнатады. Олар үшін шығармашылық-жан-сезім әрекетінің бейнесі. Сезім, ақыл-ой, көздері мен қолдары- жанының құралдары. Әлемнің сұлулығы мен үндестігімен кездесіп, масаттану мен қуанышқа бөлену сезімін бастан кешіп, олар өзінің көзқарасын қағазға таңбалап «ғажап мезетті тоқтату» ықыласына бөленеді.

Шығармашылық зорлық пен қысым бар жерде күн көре алмайды. Ол еркін, жарқын және қайталанбас болу керек. Қарындаштарымен, фломастерлерімен, бояуларымен қоштаспай бала өзі байқамай-ақ бақылауға, салыстыруға, ойлауға, қиялдауға үйренеді.

Балаға қарындаштардың, фломастерлердің, қаламның және қылқаламның қағаздағы қалдыратын іздері үйреншікті және танымал, ал мөр мен сұлбаны салудағы саусақтары мен алақанының қолдануы қызықтырады. Бейнелеу әрекетін ұйымдастырудағы дәстүрлі емес тәсілдер балаларды қызықтырады және

масаттандырады, қызықты іспен айналысуға жетелейді. Түпнұсқалық сурет салу баланың шығармашылық мүмкіндігін ашады, бояуды, оның мінезі мен көңіл-күйін сезінуге ынталандырады. Кішкентай суретшінің үсті-басы былығып қалуы қорқынышты емес, негізгісі – ол бояулармен тілдесуден ләззаттанып, өзінің еңбегінің жетістіктеріне қуануы.

Әдістердің түрлілігі балалар жұмыстарындағы кейіп бейнелілігіне ықпалын тигізеді. Балаларға бейнелеу әдістерін меңгеру жас ерекшеліктеріне сай құрастырылған жағдайда шынайы қуаныш сыйлайтыны шексіз. Олар ерекше көңілмен ауада ұшып жүрген күзгі жапырақтарды, жерге дыбыссыз түскен қарды дақ, жағу, штрих арқылы қайта-қайта бейнелейді. Балалар батылдықпен бейнелеу құралдарын тандайды, өз тандауының сан түрлілігі мен салдары қорқыныш тудырмайды. Орындалудың әдіс-тәсілі оларды рақаттандырады. Балалар қимылдарды қайта-қайта орындағылары келеді. Неғұрлым қимылдары жақсы орындалса, соғұрлым өз жетістігіне қуанып, үлкендердің назарын аударып, жұмысын сүйсіне орындайды.

Сөз сөйлегендер:

1. Тәрбиеші Л.Султанова өз сөзінде бүгінгі педагогикалық кеңестің күн тәртібіндегі қойылған мәселелер өте тиімді, үйренеріміз көп. Сондықтан күнделікті жұмысымызда балалардың шығармашылық қабілетін дамыту жөнінде өте көп мағұлмат алдық.

Қаулы етті:

1. Орталықта балалардың шығармашылық қабілетін және шығармашылық ізденісін дамыту жақсы жолға қойылсын.
2. Барлық топ тәрбиешілері өздерінің шығармашылық есептері бойынша семинар-практикум өткізу жоспарлансын.

Төрайымы

Хатшысы

А.Д.Сейтжан

Г.Атакузыева